

СВОБОДА

СВОБОДА

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашингтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to:

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-0736

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік \$40.00 на чотири роки — \$22.00 на 3 місяці — \$12.00
Для членів УНСОЮзу \$15.00 річно. За кожну зміну адреси — \$1.00
Чеків і money orders, виставлених на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами, не несуть відповідальності за зміст. Редакція застерігає собі право в потрібні виправити і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг. Допущення задресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Про край, у якому немає дітей

У пресі підсоветської України продовжують друкуватися матеріали під рубрикою „Наш биль — Чорнобиль“. На сторінках газети „Радянська Україна“ з 10-го червня кореспондент Б. Сидоренко розповідає про свою подорож у навколо-чорнобильську зону, куди вирушив на літаку, а потім пройшовся вулицями тих міст і сіл.

„Вертоліт набрав потрібної висоти і рушив у бік Чорнобиля, — пише автор. — По курсу мертві села. Не зруйновані, не спалені, не знищені. Цілі, але мертві. А ось колишнє поле. Ця земля протягом тисячоліть давала людям роботу, хліб і притулок. Тепер вона, опромінена, корчиться в муках і безгolosно кричить...“

Пролетіли над повітряним туманом білокамінного Прип'яття і майже відразу виринув з туману чорно-сірий Чорнобиль. Ці два міста приречені на вічне життя в людській пам'яті, так само, як Гірошіма і Нагасаки.

„Я йшов широкою вулицею Чорнобиля, — продовжує Сидоренко. — Ось чотириповерховий будинок. З балконів стирчать металеві скоби, що раніше тримали ящики для квітів. Ці скоби нагадують руки матерів, у яких відібрали немовлят... Вікна забиті дошками. Запущення в садах... На вулицях зустрічаються люди. Але це не ті люди, що мешкали тут до вибуху. Це люди в комбінезонах захисного кольору. Трапляються серед них і жінки. Але дітей — немає...“

Справді, що робити дітям там, де в повітрі витає невидима смерть? Але як важко бачити місто без дітей, без дитячого сміху і шепету. Там живуть і працюють люди, які на атомній станції продовжують виробляти електроенергію. Живуть і науковці, що вивчають рослинний і тваринний світ в умовах радіаційного зараження. Є також самосели, які живуть в основному в сільській місцевості. Самоселами називають селян, які порушивши кордон радіації, повернулися до своїх жител.

В одному з кабінетів відділу інформації Сидоренко побачив карту Чорнобиля. Вона в основному жовта, що означає рівень радіації 0,1 — 0,2 мікронтеген на годину. Проте є на карті й рідкісні фіолетові крапки, що свідчать про рівень радіації понад 0,5 мікронтеген. Оскільки дозиметра немає ні в Сидоренка, ні в його провідників, ця карта дає змогу хоч якось орієнтуватися.

Так само виглядає і місто Прип'ять, де серед порожніх будинків з білого каменю трава в зріст людини. І стоїть посеред мертвого міста скульптурна композиція: чорний Прометей випускає на волю чорний вогонь. „Тепер ця скульптура промовляє набагато більше, ніж тоді, до вибуху“, — зауважує кореспондент.

Колісь навколо атомної електростанції було багато лісу, але після вибуху він порудів, тому його зняли разом з верхнім шаром ґрунту й відвезли в могильники. Серед рідкісних віпільних дерев — одинока сосонка. Підійшовши ближче, Сидоренко помітив, що глиця на ній двох кольорів: зелена і сріблясто-фіолетова, що виросла після вибуху. Проте радіація змінила не тільки колір глиці. Гілки, що виросли в умовах радіації, набагато масивніші, грубіші, мають світлішу кору, глиця на них довша і шишок рясніше.

Відвідав кореспондент і село Опачичі, що до вибуху було центральною садибою колгоспу. Зустрівся з самоселами, які розповіли, що понад сорок людей повернулися до села в трунах. Згідно з офіційними даними, вони померли від радіації, а від похилого віку та ностальгії. Тепер в Опачичах живе 92 самосели. Всі вони похилого віку. У селі Купуватому самоселів ще більше — 108. Це село розташоване за 34 кілометри від Прип'яті. Повернулися до села і двоє сорокарічних людей. У Городищі також є 32 самосели. Вони розповідають, що в їхньому селі можна жити, бо там є мурашки. А вже в десятикілометровій зоні мурашок немає зовсім. Понад тисячу людей живуть тепер у радіаційній зоні. Вони вимагають, щоб їм відновили телефонічний зв'язок, і дали змогу жити, працювати і вмерти на рідній землі.

Сумна ця розповідь а ще сумніше коли зважити, що вона повторюється ще роками, а то й десятиліттями.

Коли б західні політично-економічні аналітики твердили, що п'ять років тому, що прийде відпущення між Сходом і Заходом, на відношення господарського й політичного, то народи цих країн, мали б оправдане застереження до таких передбачень. Навпевно, вони не вірили б у потягнення Горбачова, як також деяких лідерів Заходу, на відношення зовнішньої політики, які ставлять ввести в життя заплановані політичні й економічні зміни. Вони не вірили б у зміни на відношення суспільно-політичного й господарського, які сталися у деяких сателітних країнах Східної Європи, які також не повірили б у різні підходи, які виникли між членами Північно-Атлантичного Оборонного Союзу (НАТО), що з спровокували, на мою думку, зовнішню політикою Горбачова.

Останній виступ Горбачова на сесії Організації Об'єднаних Націй (ООН), на якому він сказав, що розбудова мілітарної сили не робить країну всебічною, що більше, одностороннє покращення на мілітарну силу, ослаблює інші компоненти національної оборони. Таке твердження Горбачова може послужити, як доказ на катастрофічний господарський стан не тільки Советського Союзу, але також його східноєвропейських сателітів, з якого вони старяться вийти своїми реформами, й своїми потягненнями на відношення зовнішньої політики. Горбачов, як також лідери сателітних соціалістичних країн Середньо-Східної Європи старяться нав'язати країні стосунки з Заходом, а головне з членами НАТО, щоб з їх допомогою отримати економічну підтримку для ліквідації кризи.

До таких країн Заходу, членів НАТО, які допомагають у ліквідації цієї тяжкої кризи в поодиноких країнах Східної Європи, належить крім США, Великої Британії, Канади й інших членів, таких як Західна Німеччина, яка старастя використати сьогоднішні економічне і політичне кризове положення країн Східної Європи, як свій Советський Союз для своїх економічних і політичних цілей.

Західна Німеччина є провідною нацією країн Заходу, яка старастя спрямувати свою зовнішню господарську політику на країни Середньо-Східної Європи й Советський Союз в такому напрямку, щоб наслідки цієї політики йшли в першу чергу в користь інтересів німецького народу. Високий дорадник канцлера Федеративної Німеччини Республіки Герст Тельчик твердить, що німецький уряд був одним з перших, який підтримував політику диктату, та що цей напрямок є одним із пріоритетів німецької зовнішньої політики.

У журналі „Форбс“ з 6-го лютого 1989 року, журналістка Філіппа Берман у своїй статті „Розв'язані демони“ подала опис подій під пошу в СРСР. Над повним заголовком читачам, що „Більше злих новин з Росії: виглядає, що беззастережним і несприємним побічним продуктом гласності й перебудови є відходження зовнішнього й реакційного російського націоналізму“.

Авторка статті пише, що своїми реформами Михайл Горбачов відкрив джерело всьох довго замовчуваних кривд, які мали місце в СРСР. Про етнічні вимоги повідомляють тамошні, засоби масової інформації. Але паралельно являється, загально недоглянуте, це зростаючий націоналістичний сентимент серед російського населення.

Коріння російського націоналізму сягають в давнину, до слов'янофільства 1840 року, до жорстокого панування Миколи I — „Святої Матушки Росії“, найсвятішої землі, теми, які приводили до ілюзії мрякобесії.

Тоді, як і тепер Росія переходила кризу, так духовно, як і фізично. Слов'янофіль вирішили, що їх спільнота може врятуватися тільки через духовне відродження, тобто поворот до початків минулості. Їх спадкоємці при кінці XX сторіччя притримувалися подібного вірування.

Цей рух у більшій частині є антизахідний. Він зневагою дивиться на плюралізм політичного життя на Заході, політичні партії й вибори. Замість того цей рух пропагує поворот до ідеалізованого авторитарного минулого.

Володимир Янів

ПОЛІТИКА ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ

кої зовнішньої політики. В останньому часі Бонський уряд (ФНР), який очолює канцлер Гельмут Коль, почав впливати на реформаторську політику в країнах Східної Європи, підтримуючи домагання націоналістичних меншин — на культурний і національний розвиток в тих східноєвропейських соціалістичних країнах. В тому самому часі уряд Бонну почав дискусію зі своїми західними альянтами в справі переговорів з Советським Союзом, на тему ядерної зброї (ракет короткого засягу). Західний дипломат, який перебував в Бонні каже, що німецький народ є більше самовпевнений тепер, як в минулому, і це відзеркалюється у всіх аспектах бонської зовнішньої політики.

Тоді, коли Захід дискутує як прийняти ці зміни, що відбуваються на Сході Європи, включно, чи вони залишаться на сталю, то Бонні підтримує прагматичний погляд і Західна Німеччина рішила використати кожну нагоду зайнятися справами Східної Європи, включно, якщо це є подумком в часом в добрій волі сучасних лідерів. Інші країни Західної Європи притримуються традиційної політики, приймаючи доти, доки вони не будуть мати біль-

ше доказів широти Сходу в перепрокладженні змін на відношення економічного й політичного. Правдою є, що ніхто не може сказати, як довго напружні цілі східноєвропейської політики будуть тривати, однак, каже дорадник канцлера, що „ми повинні користуватися кожною нагодою, щоб цей процес робити невідклиним“. Федеративна Німеччина Республіка знаходиться у винятковій позиції, яка підтримує цей процес тому, бо вона тим своїм положенням на кордоні Сходу й Заходу, може виконати завдання, які йтимуть в користь не тільки Німеччині, але теж країнам Західної Європи.

Про виняткову позицію ФНР, можна бачити в добрих стосунках з Людовою Польщею. Бонський уряд вкладає капітал в хворобу польської економіки роками, із розрахуванням допомогти й допрацювати до стабільності в цій країні. Німецький дипломат, який стало перебуває у Варшаві каже, що „Польща є нашим Мексико“, та що поглиблення кризи в Польщі буде мати негативний вплив на господарку ФНР у такому значенні, що буде прискорення припливу польських емігрантів до Німеччини. В останньому році Західна Німеччина своєю зовнішньою політикою причинилася до деяких змін у Польщі. Головно Бонні робив старання, щоб легалізувати профспілку „Солідарність“, яку в останньому часі легалізовано.

Закінчення буде.

Ф. Лукіянович

Б. Джансон і „Солідарність“

Ще декілька тижнів до виборів, що у Польщі відбулись 4-го червня ц. р. із грімкою перемогою „Солідарності“, Лех Валенса, ініціатор та голова цієї профспілки запросив Барбару Джансон відвідати корабельно-будівельні верстати ім. Леніна. І справді, декілька днів перед виборами Б. Джансон, у супроводі Джана Піча, сусіда та її дорадника, відвідала проханя Валенси.

Барбара Джансон приймала у досить показних приміщеннях заводу; юній урядовій надсадували, щоб задовольнити всі її бажання, а юній проводники показували доки, високі країни та інші забудовані. Але чому це все діялося, коли ані Б. Джансон, як і Дж. Піч зовсім не розумілися на цих речах?

Вибірчий трюк Валенси

Б. Джансон, мешканка Принстону, Н. Дж. — не мультимільонерка. Фінансове становище заводу — не веселе, бо коли робітники виконують залеглих 18 зарплат у 1990 році, то ген. Урузельський заплачував або замкнути заводи, або залишити чинними тільки ті, в яких буде потреба працювати. Це означало б втрату для 8,500 працівників, чого Валенса конче хотів уникнути.

Валенса викотив тяжку артилерію, запросивши Б. Джансон на відвідини. Після усяких показів та оглядин, Б. Джансон заявила, що в народі єдине, що має в неї спільне із заводом, це те, що її чоловік, тут замовив для неї яхт „Мазурка“ із чого вони, очевидно, були дуже володінні. Вона хотіла б не тільки затримати 8,500 працівників, але ще й збільшити робочу силу.

У добрій вірі, виявляючи доброзичливість, Б. Джансон навіть підписала незобов'язуючий акт, на суму 100 міль. доларів. Валенси, тільки цього і треба було — і вдесятеро перекуреній версії, дістала пішла з уст до уст. Чи це допомогло Валенси при виборах? Безсумнівно.

Барбара Джансон — це Барбара П'ясецька

У 1968 році, так як багато її посестер із Польщі,

АЛЬМАНАХ УНС НА 1990 РІК

Редакція „Свободи“ повідомляє зацікавлених авторів, що матеріали різноманітного характеру до Альманаху УНСОЮзу на 1990 рік можна надіслати до 9-го серпня 1989 року.

ДОРОГІ БАТЬКИ!
ПОСИЛАЙТЕ ВАШИХ ДІТЕЙ
ДО УКРАЇНСЬКИХ ШІЛ! УКРАЇНА
НЕ МОЖЕ ВТРАЧАТИ СВОЇХ РІДНИХ
ДІТЕЙ! БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ,
МОЛИТВ, КНИЖКИ, ЖУРНАЛУ, МУЗИКИ,
ПІСНІ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ
ДИТИНИ.

Дарія Ірина Білова, донька

ПОКЛІН БАТЬКАМ

(Присвячую пам'яті Володимира і Стефанії Куриловичів, організаторам Підкамінщини в 1920 роках)

Після смерті Стефанії Курилович у 1942 році редактор Іван Станіславич писав про неї:

„Не приходиться згадувати про неї як може про талановитого письменника, чи голосно на весь край організаторку жіноцтва. Ні. Це була смирна, покірна людина, позбавлена жадоби почестей, далека від бажання слави... Це був добрий янгол, що пройшов крізь життя розсвітаючи докруги себе золоту, соняшну радість, веселість і бадьорість. Це була повновартісна, життєрадісна жінка, яка на кожнорасе своє оточення сіяла пригрозіми дивиний сміх, яка своїм запалом та ентузіазмом, своєю вірою в успіх придуманої собою чи своїм мужем громадської справи — вміла зеднати і привести за собою найкращі кола молоді, ба, навіть старших громадян і цією напівдитячою, напів-янгольською життєрадістю захоплювала і вела за собою загаль на спільний громадянський порив, який сумувався у великий національний подвиг.“

„Народилася Стефанія Куриловича у 1898 року, в містечку Сколім як наймолодша дитина Пилипа та Кароліни з Коралевичів Федівих. За 5 років померла її мати і маленька Стефа залишилася на опіці старших сестер та батька, що відноситься з винятковою любов'ю та дбайливістю до своїх дітей. Діставшись на науку до учительського семінара у Станіславові, куди переїхали родичи, Стефа втягнулася зараня в гурток ідейних дівчат, ходила до українського „Сокола“ на руханку, належала до т. зв. „тайного гуртка“ дівочої середньої школи. Вже молодшою паночкою пережила короткий рік української державної влади, який був світлим променем у її житті. Належала до товариства „Молода Громада“ у Станіславові та почала брати діяльну участь у громадській праці. Вже за польської влади дістала працю вчительки в далекім Гарволіні під Варшавою, щоб заробити на своє утримання. Не довго вчителювала, бо вже у 1921

році вийшла заміж за судового апліканта Володимира Куриловича який у 1923 році дістав посаду городского судді у Підкамені коло Бродів.

„Найбільший слід по собі лишили обое Куриловичі саме в Підкамені, який організували та з яким колективним зусиллям усього українського громадянства округи під їхнім моральним провідом побудували величавий, поверховий „Народний Дім“ із просторою театральною світлицею. У зв'язку з цією побудовою міг Підкамень пізніше стати осередком громадянського та господарського життя цілої підкамінської округи.“

А Володимир Курилович — мій батько — писав про працю у Підкамені коротким і яким стилем ще у 1930 році, після свого перенесення в дисциплінарний дорозі до Добромиля.

„Підкамень коло Бродів це мале містечко, осілок Городського Суду і монастиря Домініканів — числить всього около 3000 мешканців, у тому третя частина українського населення. До часу Світової війни містечко — як ціла майже Брідщина — було осідком сильного духа москвофільського і темноти. Підчас війни багато міщан забрано в Талергоф, а інші, розглянувшись по світі, вернули домів свідоміші та оснували читальню „Просвіти“. Читальня, без власної домівки, скиталася, а навіть довгий час містилася у малій, перехідовій кімнатці у жидацькій домі з дверима до шинку і вікном на гоївку. Часом давали хлопці якусь виставку і зараз пропинали дохід. Мимо того невідрадному положенню держалися люди, а спеціально в тім заслуга молодіжні згуртованої в аматорським кружку з режисером П. Паланічковою головою Р. Салеским, який піддержував в населення любов до рідного слова і своєї нації через улаштування патріотичних вистав із світової нашої минулості.“

„У 1923 р. приїхали ми до Підкамені і застали ніщо — все старе, тверде, життя ніякого. Стефа дипломатично дала себе вибрати касієркою читальні залежної українським священником і змінила характер читальні та членів. Забрала „Відродження“, перестали пити — і зачалось збурення грошми щоб придбати інше приміщення. Вона заагітувала також, щоб стягнути до читальні старших господарів і це нам вдалося; зачали сходиться і радити над будовою „Дому“. Зимою 1927 р. з'явився в Підкамені нотар М. Пятляр і ми, порозумівшись з тутеш-

нім парохом о. Вавриком, головою читальні адвокатом П. Саламахою і свідомим, чесним міщанином Йосифом Дубином, купили біля ринку майже з власних фондів чотирьох людей малу площу за 149 дол.

„Це був початок праці. Далше згуртувався з міщан під головуством емерита М. Бережницького комітет будови дому „Просвіти“, який широк взявся до діла — а то збирання фондів. Кожний з міщан дав свою лепту, священство з цілою охотою рівнож доложило від себе, молодіж заробила кілька коштів виставляючи деякі грші — і так зібралось до 200 доларів на початок. Хотіли будувати маленький, партеровий дім, але Стефа запропонувала мурований, поверховий, з поверховою театральною залю та приміщеннями на всі установи — і очевидно все затвердили. Під її впливом зросло таке одушевлення, що міщани звели даром увесь матеріал.“

„У травні 1928 р. зачалася будова дому „Просвіти“ кошторисом на 4000 дол. Закуплено на веслі 60 000 цегол, 2 вагони вапна, 127 куб. метрів каміння, кількасот фір піску — все самі люди даром звели — молодіж викопала фундамент і до осені станули мурати доми. Тоді всі міщане зложили векслями понад 300 дол. на деревляний матеріал і бляху — і мурати покрилися дахом.“

„Тепер найшовся комітет будови в дуже прикрий положенню, бо треба було сплатити кількасот доларів дову затягнутого на деревляний матеріал і бляху — і мурати покрилися дахом.“

„Тепер найшовся комітет будови в дуже прикрий положенню, бо треба було сплатити кількасот доларів затягнутого на матеріалі та на оплату майстрів. У тому скрутному часі прийшли нам з поміччю краєни в Америці. Один з найсвідоміших краєн п. Антін Пасичник відкупував на нашу відмову о поміч — створив у Америці допомогий комітет і так широк зайнявся збіркою грошей, що до тепер прислав 560 дол; крім того інші земляки, п. Федина, К. Шалапін і збірка в Канаді принесла 75 дол. Грішми тими комітет заплатив більшу частину довгів, а частину обернув на це, щоб привести дім до вжитку. Вставлено вікна, двері, підлоги, виправлено одну кімнату на читальню, одну на кооперативу і зладнано залю до вистав.“

Продовження буде.

ПІСЛЯ ЦІЛОТІЖНЕВИХ дискусій і суперечок Сенат голосами 63 до 37 одобрив законопроект, метою якого є включити Федеральний уряд в програму цілоденної опіки дітьми працюючих батьків, зокрема для родин з низьким зарплатом. Прийнятий план для законопроекту є базовим на пропозиції демократів, бо план республіканців, що в основному пропонує допомогу через додаткові відрахування від податку зовсім відкинено. Однак, як стверджують самі сенатори, пропозиції обидвох партій є абсолютно невідповідними, бо фонди 3.5 бїл. дол. річно є краплиною в морі. Сенатор Дейв Дюренбергер з Міннесоти заявив, що таку програму перевести в життя, то на його думку потрібно 75 бїл. дол. річно.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА вирішив голосами 5 до 4, що Уряд має право заморожувати майно багатьох кримінально оскаржених злочинців перед розпратою, не зважаючи на те чи даний підсудний матиме досить грошей, щоб найняти для себе адвоката. Це рішення Верховного Суду, це могутня додаткова зброя для тих урядових властей, що стараються познати тих кримінальних злочинців, що провинилися у Федеральних злочинах бандітизму, наркоманства, ошуканства та неморальності. Висноуючи рішення Верховного Суду, суддя Байрон Вайт сказав, що вже існує подібний закон з 1984 року, котрий дозволяв замороження майна оскарженого, тим більше коли це майно набуто з кримінальних і неясних прибутків.

У СОВЕТСЬКІЙ СЕРЕДНІЙ АЗІЇ спалахнуло ще одне вогнище міжнародної ворожнечі. На цей раз заворушення почалися у казахстанському місті Новий Узень, яке на третинну заселене представниками різних кавказьких національностей. У вуличних бійках були вбиті три особи і понад 50 поранені. Міжнародні суїчки перекинулися й на інші населені пункти. Советське пресоє агентство ТАСС повідомило, що під час „встановлення порядку“ були поранені 50 міліціонерів і військовослужбовців. Події у Казахстані можна вважати відлунням кривавої епопеї, що сталася недавно у сусідньому Узбекистані, де під час погромів, спрямованих проти насильної депортації сюди турків-месхетів, загинуло понад 100 осіб.

Показ цінного відеофільму в Нью Йорку

За спонсоратом СУМА в залі Організації Українського Визвольного Фронту було висвітлено відеофільм продукції нашого фільмового піонера на еміграції Богдана Солука „Ювілейні святкування Хрищення України в ЗСА“.

Показ фільму дуже вірно віддзеркалює величаві наші святкування і є добре зредагований. Відео починається дуже гарними картинками з історії наших княжих часів і зображує історію і часи Хрищення України. Ми бачимо Володимирів на берегах Дніпра, який охрещує народ. Після цієї влучної інтродукції картини відео представляють тисячолітнє святкування цієї події на терені ЗСА. І так в столиці Каліфорнії, Сакраменто, ми бачимо маленьку групу наших людей, які завітано на великому возі будують велику церкву з золотими банями. Анонсер пояснює, що цей віз буде включений в парад квітів, яка відбувається щороку в цьому місті. І дійсно ми бачимо велику американську парадну, яку оглядають тисячі людей. Оркестри, маршуючі колонні, квіти, а між ними на возі наша чудова церква. З гучномовців лунає „Україніан чир“ „Україніан Милленіум“. Дійсно гарна картина і суцес який осягла ця мала громада при добрім плянуванні комітету д-ра Накловича. Та найбільш маркантні картини, коли ми бачимо дітей публічних шкіл із синьожовтими прапорами. які, ідучи в похіді, скандують „Юкраїн, Юкраїн“.

Із Сакраменто око камери переносить нас до найчисленнішої нашої громади на заході Лос Анджелес, де ми бачимо на парковій лаві багато зібраних наших людей, які по відспіванні національних гімнів, вислухали проповіді та промов визначних американців, які час від часу вживали українську мову, приглядаються українським та литовським танцювальним групам. На закінчення цієї програми виступив ансамбль танцюристів з Чикаго. Шкода тільки, що сцену не була добре удекорована і відгороджена від спортивного стадіону. Із заходу Америки камера переносить нас до столиці Вашингтону, де біля монументу Вашингтона зібралася величезна кількість нашого народу із всіх сторін Америки та Канади. Бачимо тут прапори та написи різних груп із Нью Йорку, Філадельфії, Торонто, Рочестера, Дітройту, Чикаго та багатьох інших. Колонні зорганізованої молоді, Пласт, СУМ.

На гарно удекорованій трибуні виступають представники американського уряду та наші владди Кардинал Любачівський, Владика Мстислав, який своєю палкою промовою витиснув не одному глядачеві сльозу. Описуємо бачимо який весь народ формувється в колонні й маршує вулицями Вашингтону до советської амбасаді, щоб заперектувати проти переслідування релігії на Україні. На екрані під час маршу показано недавно збудовані тут Вашингтоні українську православну церкву та українську католицьку церкву із величавою сімповірховою дзвіницею проекту

архітекта Німцева. Після Молесня, який відбувся коло пам'ятника Т. Шевченкові, камера переносить нас в центр Вашингтону до Конституційн гал, де відбувається величавий концерт при співучасті української молоді, балету „Україна“ із Чикаго, який інсценує величавий образ Хрищення України та виступу капелі бандуристів із Дітройту, яка закінчує цю величезну імпрезу могутньою пісню „Вставай, народе“. Шкода, що не включено тут частину симфонічної оркестри, але, як пояснив опису І. Солук, це не було можливим тому, що ювілейний комітет не домовився із музичною юнією про права його репродукції і публічного показу, хоча є знятий на стрічку Солуком, і міг би бути включений до цього відео, якщо б знайшовся меценат, який вплатив би юнії досить високий гонорар.

Д-р М. Снігурович...

(Закінчення зі стор. 1)

рік на 10 членів і нараховував 327 членів. На другому місці в Окрузі є Відділ 387-ий, де секретарка Ірена Олійник прибрала 10 нових членів. Третє місце взяв Відділ 12-ий, секретар якого В. Лучкань організував п'ять членів. Відділи 253-ий і 277-ий прибрала по три члени. Всім організаторам він склав подяку за їхню працю. Д-р М. Снігурович заявив, що він є готовий допомогти відділам в організації праці, якщо до нього вони про це звернуться. Голова подякував також всім за їхню поміч у відзначуванні 1000-ліття Християнства в околиці Нью Гейвену, де він очолював місцевий комітет для відзначення цієї великої річниці в історії українського народу. Описує секретар Округу Т. Сливський і касир Г. Гіна склали свої річні звіти. Після дискусії над звітами членів Управи, голова Контрольної комісії В. Василенко дав внесок на абсолютну річ.

В часі призначенні на вибір нової Управи запропоновано, щоб перевирати Управу з попереднього року, на що всі присутні одностайно погодилися. Описує слово забрала Головний касир У. Дячук. Вона подякувала на початку всім тим секретарям і ін-

Перше Святе Причастя в українській католицькій школі при катедрі св. Йосафата в Пармі



„Ці біленькі сніжинки такі як моя суконка“. — зауважила 7-літня Романа Кулик, виходячи з української католицької катедрі св. Йосафата в Пармі, Огайо. Цього ж дня, у неділю, 7-го травня 1989 року, погода була непересічно зимова. Але навіть цією погодою діти не були розчаровані, бо вони вже довгий час нетерпеливо підготувалися й очікували цієї важливої для них хвилини. Протягом кількох місяців директорка школи сестра Хризостома, разом з сестрою Лідією, учениками 5-ї класу, дуже обайливо підготували учнів другої класу, опікункою якої є Д. Чепак, навчаючи їх катехізису, підкреслюючи велике значення Святої Таїни Евхаристії в їхньому житті. У своїй проповіді під час Святої Літургії, о. шамбейн Михайло Рєзюк зложив дітям гарні побажання в день їхнього Першого Святого Причастя. Роздумуючи над цією подією після Літургії одна дівчинка висловила думку, що в Україні діти також повинні мати змогу проявити свою віру і так, як тут в Америці, приступати до Святої Таїни Евхаристії.

шим членам управ відділів, які щедро потрудилися і в 1988 році прибрала 46 нових членів. Склали щирі граюльничі секретарям Т. Сливський, якого 59-ий Відділ збагатився на 20 членів, та І. Олійник з Відділу 387-го 10 нових членів. У Дячук просила цього року старатися кожного місяця про нових членів, бо тільки при наполегливій і систематичній праці можна досягнути намічену організаційну квоту.

На її думку в 1988 році щільний ряд секретарів, як і членство УНСОюзу були глибоко заангажовані у відзначуванні 1000-ліття Християнства України. Тому мало залишилося часу для союзових справ. Цього року треба надолганати організаційну працю.

Описує У. Дячук поділила ся з присутніми інформацією про стан і працю УНСОюзу. За рік 1988 УНСОюз мав 1,161 нових членів. Найпопулярніша грамота — це

кляси „П“, яку виплачують за 20 літ. Пересічна сума забезпечення грамот була 6,933 дол. Сума забезпечення постійно зростає.

Майно УНСОюзу з кінцем 1988 року сягнуло суму 63,252,000 дол. і виказало зріст на 2,700 дол. Сума членських вкладок дала 2,702,297 дол. Відсотки від інвестицій принесли суму 6,365,542. За вивинувальні грамоти, грошові звороти і посмертні виплати членам суму 2,360,978 дол. Сума виплаченої дивиденди дала 1,016.68 дол. Багато фондів вимагають перерібки і направи на Союзи.

Будинок УНСОюзу приніс чиниши на суму 3,379.776 дол. Відсотки від позичок виплачено у висоті 2,242.263 дол. Крім забезпечення діяльності, УНСОюз провадив ще посилену братську діяльність та допомагав своєю пресою і пожертвами іншим установам і організаціям. На стипендії членам призначено суму 115,000 дол. З Фонду Наглої Потреби виплачено другим 31,372 дол. Науковим і виховним установам УНСОюз виплатив суму 80,752 дол. Всіх грошових дотаций було у висоті 300,988 дол. Крім грошових дотаций УНСОюз заплатив „Свободі“ суму 26,000 дол. за дарові сторінки й оголошення різних українських організацій.

Завдяки фінансовій підтримці УНСОюзу вийшла у вересні 1988 року книжка

д-ра Д. Маріса під назвою „Соціальний імпакт чорнобильської катастрофи“. Передруковано також обидва томи англійської Енциклопедії Українознавства за суму 75,000 дол. До втримання нашого видавництва УНСОюз доложив суму 830,000 дол.

Наша організація має дуже добру фінансову базу і буде надалі рости в майні, мусимо лише більше доложити зусиль для збільшення членства, закінчила своє слово У. Дячук.

По закінченні слова У. Дячук у дискусії і запитах до звіту брали участь: В. Василенко, Василь Романішин, О. Гладун, Тиміш Мельник, Дмитро Стець, Ф. Стубан. Поручено справу підтримки Міжнародної Дослідної Комісії Голоду, поминування у „Свободі“ контрверсійних статей, фінансового зобов'язання УНСОюзу відносно спонзування українських груп з Польщі, зборки матеріалів до книжки про відзначування 1000-ліття, про дім корпорації „Полус Гук“, про потребу мати адресар всіх членів у Головний Канцелярії. На всі питання У. Дячук дала вичерпні відповіді.

На закінчення нарад д-р М. Снігурович подякував всім за участь та подяку до відомо, що Управа Округу буде незабаром мати свої засідання, на яких заплянує свою діяльність у біжучому році.

В події з похороном бл. п. мгра ВАСИЛЯ КОЛІНКА ми помилково пропустили п-ство БОГДАНА І НАТАЛІЮ ЛЕОЧКО, які зложили 100 дол. на Т-во св. Софію. За що дуже перепрошуємо. ОКСАНА КОЛІНКО



З глибоким жалем і смутком ділимося з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в четвер, 22-го червня 1989 р. упокоївся в Бозі на 83-му році життя наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДУСЬ І ПРАДІДУСЬ

бл. п.

Степан Ничипоренко

ПАНАХИДА в п'ятницю, 23-го червня 1989 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Кошків і Потер. Трентон, Нью Джерсі.

ПОХОРОН в суботу, 24-го червня 1989 р. о год. 9-ій рано в церкві св. Юра, Аллентаун, Н. Дж., а описля на цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку: дружина — ОЛЕНА доня — ОЛІА ВЕЛИКОРІДЬКО сина — СУЗЕН НЕЧИПОРЕНКО внуки — КАТЯ ПОРТЕР з Родиною МИХАЙЛО ВЕЛИКОРІДЬКО правнучка — ХРИСТИНА

Виконавчий Комітет Української Гельсінської Спінки

Увага! СТАНИСЛАВІВЩИНА! Увага!

СЬОМИЙ З'ІЗД СТАНИСЛАВІВЦІВ

— відбудеться —

8-го, 9-го, 10-го вересня 1989 року
на оселі УНС „Союзівка“, Кергонксон, Н. Й.

Рєєстрація в п'ятницю, 8-го вересня.
Замовлення кімнат зголошувати на адресу:
"Soyuzivka" — Ukrainian National Ass'n Estate
Kerhonkson, N.Y. 12446. Tel.: (914) 626-5641

Кошти побути на Союзівці в які включені: 1 нічліг, 3 рази харчування, забава — 40 амер. дол. від особи, плюс податок і прислуга. Бенкет — 12 амер. дол. Для дітей до 12 років знижка. Проситись якнайскоріше посилати зголошення із завдатком до Управи Союзівки.

Під час З'їзду заплановано ТОВАРИСКЬКУ ЗУСТРІЧ всіх Абсолютів середніх шкіл, ВИСТАВКУ КАРТИН мистців-станиславівців.

Дорогих Земляків з Родинами та Гостей — до численної участі сердечно запрошує

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ СТАНИСЛАВІВЩИНИ

Д-р ЄВГЕН ОЛЕНКО
анустрішні хвороби
приймає у Квінсі і виїжджає на виклики додів.

Дентист ОЛЬГА ОЛЕНКО
Профілактика хвороб осей і зубів. Лікування і протезування. Косметична стоматологія. Приймається тільки за попереднім домовленням

Адреса у Мангеттені
ROCKEFELLER CENTER
630 5th Ave., Room 1803
New York, N.Y. 10020

Адреса у Квінсі
105-37 64th Avenue
Forest Hills, N.Y. 11375
(718) 459-0111

Paid pol. ad.

RONALD LAUDER

FOR MAYOR

УКРАЇНЦІ, МЕШКАНЦІ НЬО ЙОРКУ!

Досі вашого голосу не було чути у вирішенні долі міста. Однак тепер від вас — усіх разом і кожного окремо — залежить, чи стане Нью Йорк іншим містом.

Вирішуйте, в якому місті ви будете жити! Від вас залежить, щоб

- Зменшилася злочинність.
- Стало доступним гарне житло.
- Поліпшилася система освіти.
- Була відремонтована підземка.
- Не зростали податки.

І ви доб'єтеся цього, підтримавши у виборах

НА ПОСАДНИКА

РОНАЛДА С. ЛОДЕРА

„Настав час для змін, — вважає Р. Лодер. — Я знаю, як зробити, щоб у Нью Йорку не було корупції, даремної витрати грошей, щоб на відповідальні посади призначалися не за знайомством, а за діловими якостями. Керму правління пора віддати в руки талановитих промисловців, а не самолюбних бюрократів“.

„Це є одно з великих чудес Америки, що можна бути добрим американцем і задержати нашу ідентичність. Нью Йорк є величавий через мозаїку його етнічних груп. Це місто повинно слухати голосів його суспільства і відповідати їхнім потребам“.

12-го вересня — передвибори Республіканської партії.

Щоб взяти в них участь, треба до 15-го липня зарєєструватися у Республіканській партії і підписати петицію, що ПІДТРИМУЄ Р. С. ЛОДЕРА.

Це зробити — необхідно! Це — просто і без витрат.

Не знаєте як? Телефонуйте на число (212) 972-8989, ext. 74. Запитайте ЄЛЕНУ ФРАНЦ.

ВИ МОЖЕТЕ ЗРОБИТИ НЬО ЙОРК ІНШИМ МІСТОМ, ПО-СПРАВЖНЬОМУ ВЕЛИКИМ!

Оплачено комітетом „Роналд Лодер на пост посадника“, Джеймс Гріффін — скарбник

Paid pol. ad.

Перші українські поселенці з любов'ю й туги за рідним краєм постанали його відтворити тут за таким зразком, яким його залишили. Завдяки цій постанові, в Рочестері виросло досить велике українське середовище, з рідною церквою, школою, численними церковними, світськими культурними й молодіжними організаціями, оркестром, хорами, танцювальними групами й навіть українськими бібліотеками. Найвищим було те, що в тому середовищі панувала тільки рідна українська мова, пісня, музика, а в святкові дні бачилося українське поше, вишивку й писанку.

Творці цього культурного центру поділяли й про документування своєї праці, яку ми з гордістю подивляємося в численних організаційних книгах, знімках, похвальних грамотах і в нечисленних рецензіях у різних газетах.

На жаль, найстарші наші поселенці відійшли від нас, але залишили за собою свідоцтва своєї творчої праці, графіки рідної народної ноші, а також й інші зразки з різних галузей українського народного мистецтва.

Управу Українського Музею в Нью-Йорку вирішила організувати виставку першого поселення в Америці і Мистецька Референтура Союзу Українок Америки звернулася до всіх Відділів допомоги в цьому ділі. Це в спонукало застановитися на створення якогось організаційного тіла, яке б збиралося зібранням усіх тих колишніх пам'яток по наших перших поселенцях. Вони б були нецінним матеріалом для відтворення культурного життя тих, що на чужому ґрунті плакали рідну віру, мову, звичай і рідну культуру, словом, усе те, чим дорожили, за чим гнали й що плакали у своєму щоденному житті.

Думка увінчалася успіхом і 4-го грудня 1979 року створено в Рочестері Комітет Збереження Української Спадщини, в якого склад увійшли представники різних місцевих організацій. На ініціативних зборах першою головою цього Комітету обрано Ірину Руснак, яка опісля поділилася з усіма присутніми своїми думками про ціль і завдання Комітету. Присутні не прийняли й зобов'язалися допомогати своєю працею, а в разі потреби й матеріально, щоб якнайкраще зрушити працю Комітету.

Завдяки цій малій горстці ідейних громадян-ініціаторів, в короткому часі зібрано багато експонатів народного мистецтва: вишивки, писанки, частини народної ноші, знімки з релігійних культурно-освітніх організацій, хорів, драматичних груп, танцювальних груп, вірші з рецензіями з різних імпрес, знімки шкільних дітей, перших священників і Сестер-учительок. Вся ця збірка — не справжній скраб, не кольорова мозаїка, що ілюструє дорогу старовину, осяну трудами й любов'ю до рідного краю, не дорога спадщина по тих, що її творили. Усі ці експонати були виставлені вперше на чотирьохденному фестивалі парохії св. Йосафа-

10-ліття осередку Української Спадщини в Рочестері

Також окрему виставку творили знімки із заклинком розпізнавати на них осіб, щоб могли краще описати дану знімку. Два строї, різні знімки та рецензії переслали за згодою жертводавців до Українського Музею в Нью-Йорку.

Наша успішна праця над збіркою матеріалів створила нову вимогу, а саме — потребу відповідного приміщення, в якому можна б робити виставки та мати можливість навізувати зв'язки з першими поселенцями та їхніми дітьми, як також починати працю збирання матеріалів про життя емігрантів після Другої світової війни. Завдяки чудовій співпраці й зрозумінню о.

присутніх, які насолоджувалися красою українського мистецтва, створеного руками їхніх здібних і трудолюбивих предків.

Оце святочне відкриття нашого приміщення з мистецькими виставками було й початком Осередку Української Спадщини, яке ми назвали „Мозаїка“. Тут як у мозаїці, маленькі, кольорові часточки різних мистецьких зразків творять чудову кольорову картину багатогранної української культури.

При Осередку відкрито маленьку крамничку, де можна купити різні дрібні українські речі, картки з українською тематикою, книжки, дитячі казки, пла-

що вони „говорять“ до глядача, притягають зір і збуджують подив до багатогранної української культури. Наша різдвяна виставка — це була справжня казка. Хто її бачив — не потребував спеціального інструктора. Усе розповідало як святкувати українське Різдво. Там була ясно освітлена велика ялинка, прикрашена рідними прикрасами парохійних церков. Свят-вечірній стіл з різдвяним печивом, українська церква, колядки в народних одягах зі зв'язкою, а між тим вишивки, різьба, кераміка, все, що потрібно до повної ілюстрації Різдва. Одну вітрину в „Мозаїці“ призначено на постійну виставку Рогатинщини, присвячену першим нашим поселенцям, які в більшості походять із повіту Рогатин.

Про повний зміст кожної виставки і про її мистецький уклад дбав мистецька комісія, до якої належить Марія Вергун, Марія Лозинська, Христина Ковч та Іванна Мартинець. З ними співпрацюють Річард Боровський, Іван Бойчук, що кожного року дарує з свого лісу живу ялинку, Василь Гринів, мгр Мирон Руснак і Василь Семанюк. Не можна пропустити праці Мирослави Приймак, яка постійно прикрашає приміщення Осередку по-мистецьки уложеними букетами живих квітів.



Народна ноша Рогатинщини, привезена першими поселенцями.



Крамничка осередку Української Спадщини у Рочестері.

шамбеляна Івана Сківлєра, в тому часі парох церкви св. Йосафа, ми дістали чудове приміщення при церкві. Члени Комітету з великим запалом взялися до праці, в якій виявили свої незвичайні організаційні здібності. Завдяки заступникові голови Василю Гриніву, в дуже короткому часі появилися скляні вітрини, шафи та полиці. Кімнату пристосовано для виставок із добрим освітленням. У березні 1983 року відбулося врочисте відкриття нашого приміщення. Отець шамб. Іван Сківлєр поблагословив приміщення й усіх нас при участі численної зібраної громади. Він побажав нам росту й гарних успіхів у дальшій праці. Присмію було бути й обсервувати

тільки та ленті.

Головою Осередку є Ірина Руснак, яка рівночасно опікується крамничкою, та кожної неділі її можна там побачити. Їй допомагають Марія Крамарчук, Мирослава Приймак, Ірина Михайлюк, Христина Ковч, Мирон Руснак та Іван Кучмій, інші члени, коли цього потрібно. Другою членкою Управи є Марія Крамарчук, головний касир і книговод, яка також займається замовленням товару до крамнички. Обидві вкладають у свою роботу серце, душу й непересічні здібності. Це прямо неможливо не подивляти їх професійної документації і прецизності. Секретаркою Осередку є Ірина Михайлюк, яка є спеціальною обдарована великим засобом різноманітних українських слів і записує все в незвичайно цікавій формі, точно й коротко. Контрольна Комісія в складі: Іван Кучмій — голова, Христина Ковч, Анастасія Смерчинська і Роман Кучиль — члени, щорічно докладно переглядають господарку Осередку.

На спеціальну увагу в Осередку заслуговують виставки, які є розміщені не тільки в межах „Мозаїки“, але й у величезній величезній під церквою. Тематика виставок міняється відповідно до пори року, релігійних і національних свят, історичних річниць й інших подій. Завдяки нашим паням із мистецької комісії, всі ці виставки є напруженими, привабливими, кольоровими й по-мистецьки уложеними.

Іванна Мартинець та Ірина Михайлюк з допомогою Ірини Семанюк записують на ленті усну історію наших перших поселенців.

Найновішим проектом членів Осередку є організація курсів української мови в цьому році, який є проголошений Конгресом СКВУ Роком української мови.

Осередок і крамничка є відкриті кожної неділі в передполудневих годинах. Осередок став місцем зв'язку між організаціями і окремими особами. В Осередку — „Мозаїці“ можна зустріти відвідувачів з шілої Америки, а також з інших країн. Переглядаючи книгу відвідувачів, ми переконані, що наша праця є потрібна і часто дуже цінна особами, які розуміють збереження та пропагування української спадщини.

За нами майже десять років наполегливої і успішної праці, яка у великій мірі спричинилася до пробудження національної свідомості великої кількості громадян. У висліді цієї праці багато членів молодших поколінь не тільки почали цікавитися своїм національним походженням, але й виявляють гордість за приналежність до народу з таким славним минулим і такою барвистою культурою.

Мгр А. М. Смерчинська

ВСІ УКРАЇНСЬКІ
ДІТИ ДО
УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Як над море, то до „ЛІДІЇ“

Вахачі над морем, посилайте Ваше здоров'я на цілий рік. Цілюща морська вода. Вам допоможе. Товариська атмосфера впливає благородно на всіх. Чисті видні кімнати, з уживанням спальної кухні. Нові модерні апарати при приватних ліжничках і кухнях, це комфорт за низьку ціну.

у Вільї „Лідія“
(Д-р Роман і Зузіанна САПОВИЧ)
Пішіть або телефонуйте:
LIDIA — APARTMENTS & ROOMS
128 E. Crocus Rd., Wildwood Crest, N.J. 08260 Phone: (609) 522-3348
THE WORLD'S SAFEST BATHING BEACH

НТШ ВІДЗНАЧИЛО В ТОРОНТО

50-ЛІТТЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Наукове товариство ім. Шевченка і зокрема його історико-філософська секція, відзначили видатний ювілей — 50-ліття проголошення самостійності карпато-української держави в березні 1939 р., науковою конференцією, що відбулася в Торонто 18-19-го березня ц. р. Цю другу конференцію НТШ, присвячену карпато-українській проблематиці, влаштовано у співпраці з Карпатським Дослідним Центром імені Ю. Ревая та ювілейним комітетом 50-ліття карпатської України в Торонто. НТШ в Канаді було господарем конференції і його голова д-р Богдан Стебельський відкрив конференцію в суботу, 18-го березня о год. 9:30 ранку у приміщеннях Канадсько-Української мистецької Фундації.

У своєму слові голова НТШ в Канаді навізав до співпраці з історико-філософською секцією, з якою влаштовується вже друга наукова конференція в Торонто (першою була в листопаді 1987 р. конференція Тисячоліття). НТШ ошм вносить свій вклад у відзначення визначної історичної дати в новітній історії України, коли найменша вітка української нації — закарпатські українці піднесли до самостійного життя.

Директор секції проф. Василь Маркус у вступному слові ствердив, що історико-філософська секція бажає включитися у дослідження регіональної проблематики Закарпаття та новітньої історії тим, що в березні м. р. влаштувала першу конференцію з цієї ж проблематики у приміщеннях НТШ в Нью-Йорку. Нинішня конференція є продовженням нью-йоркської, а на обидвох представлено понад 20 доповідей. Всі вони разом становитимуть основу наукового збірника, що його НТШ у співпраці з іншими установами збирається видати.

Голова першої сесії, член управи НТШ в Канаді проф. Торонтоського університету д-р Василь Янішевський, урочисто Закарпаття, започаткував доповіді гарним словом згадки про Срібну Землю та про вклад синів та дочок різних земель України у її відкопання.

На першу сесію склалися три доповіді. Проф. Манітобського університету о. д-р Олександр Баран (Віннепег) прочитав доповідь на тему „Угорська інтвенція на Закарпатті від листопада 1938 до березня 1939 року“. Мова була про дипломатично-політичну акцію Угорщини з метою приєднати Закарпаття мирними і збройними засобами. Доповідь базувалася на вичисленні опублікованих документів у Будапешті, Берліні та Празі.

Про збройний спротив Карпатської України в 1939 р. доповідав Юрій Шан та (Торонто), подаючи об'єктивне представлення угорських прикордонних інцидентів, сутічок з польськими терористами, перебіг чесько-українського бою в Хусті 14 березня 1939 р. та угорсько-українських боїв на різних відтинках 14-17 березня.

Д-р Віктор Шандор (Едісон, Н. Дж.) наслідок доповідь про вибори і партії в Карпатській Україні, розглядаючи це питання на історичному тлі політичної системи Австро-Угорщини та міжвоєнної Чехословаччини. Зокрема автор зупинився на акті розпуску партій в Карпатській Україні 16 січня 1939 р., в якому він знайшов деякі легальні несподіваності. У відсутності автора доповідь прочитав Імре Кардашинець, голова Карпатського Союзу в Америці.

Доповідь з політичної

проблематики, що була передбачена в цій сесії, проф. Михайла Папа (Джон Керол університет в Клівленді) прочитав по полудні через спізнений приїзд доповідача. Д-р Пап, голова Карпатського Дослідного Центру, доповідав про міжнародне значення змагань Закарпаття за своє національно-державне самовизначення.

Побільною сесією керував проф. Всеволод Ісаїв (Торонтоський університет), член дирекції історико-філософської секції. На цій сесії, крім виступу д-р Папа, було прочитано чотири доповіді.

Про церковні відносини в час угорської влади (1934-1944) представлено дві окремі доповіді. Отець д-р Атанасій Пекар (Вашингтон) підготував доповідь про церковну політику мадярів супроти Греко-Католицької Церкви, яку прочитав о. д-р Севастіан Сабол-Зореслав (Дітройт). Доповідь про Православну Церкву на Закарпатті в 1934-1944 рр. прочитав д-р Осип Данко (бібліотекар Єврейського університету), порушуючи питання юридичної приналежності цієї Церкви та відзначаючи еволюцію угорської політики від критично-стриманого відношення супроти закарпатського православ'я до намагань кооптувати його у свою політичну систему.

Цікаву соціологічну студію гуцульського села на Закарпатті в міжвоєнному періоді подав д-р Іван Жегуц (Мюнхен) — „Від гуцульського селу до національної свідомості“. Автор розглядав свою тему у плані соціологічної концепції „актуаріат“, як також тему поняття, що в політології окреслюється як „формування національної ідентичності“ або „націотворчий процес“. Доповідь д-ра Жегуца читала Олена Глибівська (Торонто).

Доповідь відсутнього д-ра Василя Луца (Пенн Стейт університет в Юніверситі Парк, ЗСА), про освіту і шкільництво на Закарпатті в 1919-1939 роках зreferував В. Маркус.

Третью сесію керував проф. Микола Павлюк (Славістичний департамент Торонтоського університету) і в цій сесії виступили три доповіді. Зірка Гренджа-Донська-Данилюк (Міннеаполіс, ЗСА), дочка визначного письменника і діяча Закарпаття Василя Гренджі-Донського, доповідала на тему „В. Гренджа-Донський, поет відродженого Закарпаття, праця над виданням його повних творів“. З. Гренджа-Донська коротко подала сльветку письменника, а в основній частині розглянула долю його літературної спадщини. Представила свої намагання зібрати твори та понад десятирічну працю над їх виданням. Досі появилося 10 томів, а укладач і реалізатор цього монументального проекту, З. Гренджа-Донська, ще передбачає три томи до повного видання. Це справді подвиг гідне зусилля однієї особи зібрати і видати без інституційної підтримки розкидану творчість письменника — барда Закарпаття. Видані разом 13 томів творів В. Гренджі-Донського будуть справді найціннішим живим пам'ятником цьому винятковому мислителю закарпатського українського письменства в ХХ столітті.

Проф. Павло Магочій (катедра історії України Торонтоського університету) прочитав доповідь про працю останнього періоду з карпато-україністики та про досягнення останнього десятиліття (1974-1984) й актуальні завдання. Дякую д-ра Магочія була інформативна, ака-

демична і об'єктивна. Вражає тільки намагання автора групувати разом галицьких лемків із закарпатськими русинами-україністами. Цю концепцію він ширше розвинув у своїй науково-популярній праці „Our people“. Це доволі штучне відокремлення цієї регіональної групи від решти галичан, з якими північні лемки ділили спільну історію до 1944 р. Сам факт найдовшого збереження цієї групою назви „руси“ не виправдує такого членування. Шкож тоді скажемо про галицьких бойків та гуцулів, які мають етнографічно і повно своїх двійників серед південнокарпатських бойків і гуцулів! Натомість оправданно П. Магочій зараховує українців Пришіщини (своєго роду Сільної, Словаччини) та румунських Трансильванії (марамороських і банатських) до закарпатського (українсько-руського) пня, разом із найстаршою українською діаспорою в югославських провінціях — Бачці, Сремі і Славонії, як також із закарпатськими поселенцями в Америці, бо їхньою спільною колиською, або й продовженням стосує до Закарпаття. Магочій правильно зазначив, що найпліднішим середовищем у розвитку повноценної карпато-української сьогодення Пришіщини в Чехословаччині з рядом її видань та культурно-наукових установ. Цінними були визначені д-ром Магочієм агенти карпато-українців, у яких підкреслено потребу вивчення новітньої політичної історії, релігійних проблем та закарпатської діаспори громади в ЗСА.

Останню доповідь конференції прочитав В. Маркус (університет Лойоли в Чикаго), подаючи критичний огляд друкованих спогадів про події в 1938-1939 рр. Доповідь обмежилася українсько-мобіліми спогадами, прибіл. 7-8 книжкових видань і стільки ж памфлетів чи статей, хоч для повноти теми треба б включити й неукраїнськомовні (угорські, чеські, англомовні тощо). Автор доповіді також намітив завдання під кутом мемуаристики цього надзвичайно цікавого періоду, як також згадав невіддільний факт, що головні актори закарпатської драми не залишили по собі спогадів з цього періоду (о. А. Волошин, Ю. Ревай, А. Штефан, С. Роскоша, а мабуть і Л. Прхала та інші).

Під кінець кожної сесії були запитання і дискусії, при чому виринули нові питання і проблематики, наприклад, українське радомовлення в Празі (М. Логус), жертви березневих збройних акцій (о. С. Сабол), уточнення осіб-учасників у спротиві угорцям (Ю. Гвоздулич), ситуація Православної Церкви на Закарпатті (ряд дискусій) тощо.

Дехто в дискусіях сугерував думку про потребу дальших подібних конференцій.

Назагал це була цікава зустріч: абсолютна більшість доповідачів підходила до теми академічно, хоч не бракувало й емоційних спогадів, бож велика частина присутніх пережила ці події ще за своєї молодості.

Усіх учасників у трьох сесіях було понад сто, а в окремих сесіях брало участь від 40 до 70 учасників. Наукова конференція НТШ була гідним супроводом центральних відзначень в Торонто 50-ліття Закарпатського зриву в березні 1939 р. як і ініціативи інших установ і про що, цілком певно, будуть окремі згадки в пресі.

Требало сподіватися, що прочитані доповіді на торонтоській конференції разом із доповідями нью-йоркської конференції з 1988 р., будуть опубліковані окремих збірником, що буде не лише завданням Наукового Товариства ім. Шевченка, але й установ, у співпраці з якими ці дві конференції були проведені. В цьому дусі висловився організатор конференції д-р В. Маркус у своєму кінцевому слові.

Любов Колемська

ДЗЕРКАЛА

НОВЕЛІ

Ціна: \$13.00 з пересилкою
Мешканці Нью-Йорку зможуть
визує 6% стейвового податку.

SVOBODA BOOK STORE

30 Montgomery Street

Jersey City, N.J. 07302



26 First Avenue
Tel: (212) 473-3550

СВЕТРИ, ВОВНЯНІ ХУСТИКИ, вишивані жіночі блузки, виш. об'єкти, подушки, і т. п., кераміка, різьба в Ару — ДЕШЕВО.

ДО ВИНАЙМУ

ПОМЕШКАННЯ

на 1-му поверсі, 2 кімнати, кухня і лазнячка
So. Orange, N.J.

Тел.: (201) 763-1032

FOR SALE

NEW HOUSE FOR SALE

in Orlando, Florida
3 bdm., 2 bath, located in Ukrainian village near St. Mary Ukrainian Catholic Church in Lake McCoy Oaks, Apopka, Florida. Asking \$99,000 or make offer. (407) 740-5580 or (407) 889-7703

FOR RENT

HARDWARE STORE

FOR RENT

Established 35 years. Prime Manhattan location. Low rent. Long lease. Owner retiring. Busy area. Call Sara (212) 674-1336

РОЗШУКИ

ОЛЕКСА ЧЕРНЕВИЧ

ур. приблизно 1930-1934 р. Проживав у Канаді і правдоподібно вихав до Англії. Він сам, або хто знає його адресу, просимо писати: А. КОБАСА 456 A Chestnut Street Williamstown, N.J. 08094

ВАЛЕРІЙ КРАМАРЕНКО

25 літ, уроджений на Полтавщині, пошукує

МАЗУРА ДИМИТРИЯ

ДАНИЛОВИЧА

з Полтавини. Просить згопшуватися до УНСОУ. Ukrainian National Association 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302

Tel.: (201) 451-2200

ПІЗНІЕ

CHURCH BROCADES & TRIMS

Vestments or by the yard. For samples write or call. Sorry we only speak English

AMERICAN CHURCH SUPPLY

945 S. Batavia Avenue Geneva, IL 60134 (312) 232-8384

SERVICE

UKRAINIAN

TYPEWRITERS

also other languages complete line of office machines & equipment

JACOB SACHS

251 W. 98th St. New York, N.Y. 10025 Tel: (212) 222-6683 7 days a week

FUNERAL DIRECTORS

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ

ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

ПУІС НАЙГО — директор

Родина ДИМИТРИК

Peter Jarema

129 EAST 7th STREET NEW YORK, N.Y. 10009 (212) 674-2568

UKRAINIAN NATIONAL

FUNERAL SERVICE

Управа Українського Національного Центру-Пам'ятника та мавзолею полагожує всі справи пов'язані з похороном і похованням в ЗСА.

4111 Pennsylvania Ave., SE

Washington, D.C. 20746 Tel: (301) 568-0630

MAIL: PO Box 430

Dunkirk, MD 20754

ІОС НТШ

УКРАЇНЦІ Відвідайте АРГЕНТИНУ І БРАЗИЛІЮ!!



Буенос Айрес —
Фоз де Ігуазу —
Куритиба —
Ріо де Жанейро

і будьте учасниками історичної події —

ВІДКРИТТЯ

ПАМ'ЯТНИКА

ТАРАСОВІ

ШЕВЧЕНКОВІ

в Прудентополіс, Бразилія

Пам'ятник, роботи скульптора Л. МОПОДОЖАНИНА,

відкрив Президент СКВУ —

Достойний ЮРІЙ ШИМКО

24-го листопада — 9-го грудня 1989 р.

ТУРА — 17 ДНІВ